

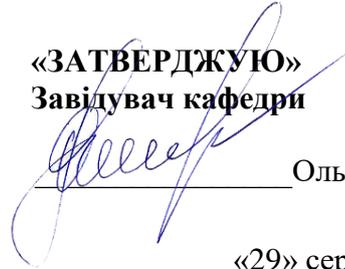
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій

Кафедра української філології та журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

Ольга КИРИЛЮК

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 3 Методологія філологічних досліджень

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: *третій (освітньо-науковий)*

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність: *В 11 Філологія*

Освітня програма: *ОНП «Філологія (українська мова та література)»*

Форма навчання: *заочна*

2025 – 2026 навчальний рік

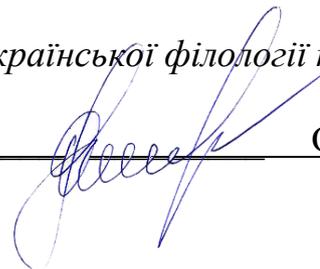
Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія філологічних досліджень» розроблена на основі освітньо-наукової програми «Філологія (українська мова та література)»; навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти першого наукового ступеня *доктор філософії* за спеціальністю: *В 11 Філологія*.

Розробник: *Ковтюх Світлана Леонідівна, кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри української філології та журналістики.*

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри української філології та журналістики

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри української філології та журналістики

Ольга КИРИЛЮК

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія філологічних досліджень» для студентів спеціальності *В 11 Філологія* за *третім (освітньо-науковим)* рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. 26 с.

© Ковтюх С. Л., 2025 рік

© ЦДУ імені В. Винниченка, 2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання <u>навчальний проєкт</u> (назва)	Спеціальність: <u>В 11 Філологія</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		-	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		-	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 3,9	Освітньо-наукова програма <u>«Філологія (українська мова та література)»</u> (шифр і назва)	Лекції	
		-	16
	Практичні, семінарські		
	-	14	
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
	-	60 год.	
	З них на індивідуальні завдання:		
	20 год.		
Вид контролю:			
-	Екзамен		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення лінгвометодології як науки про структуру, логічну організацію, методи та засоби дослідницької діяльності необхідні для підготовки наукового дослідження. Лінгвістична методологія як складова гносеології сприяє процесу пізнання, формує уявлення про об'єкт, предмет, мету й завдання філологічного (лінгвістичного) дослідження, навчає стратегії та методиці проведення методологічного аналізу й інтерпретації в межах наукового дослідження.

Завдання

Теоретичні завдання:

1. Сформувати системне уявлення про внутрішню організацію процесу лінгвістичного пізнання (про специфіку науки як знання).
2. Сприяти засвоєнню теоретичних положень цієї дисципліни.
3. Ознайомити з основною термінологією, методами й методиками філологічних досліджень тощо.

Практичні завдання:

1. Навчити аспірантів самоорганізації та саморегулювання в процесі пізнання.
2. Формувати творчі та дослідницькі вміння й навички (діагностичні, прогностичні, організаційні, комунікативні), мовленнєву компетентність.
3. Сформувати уявлення про послідовність рефлексивного руху в процесі розв'язання конкретного дослідницького завдання (про специфіку науки як діяльності), навчити готувати ІНДЗ (навчальний проєкт).
4. Сприяти оволодінню методикою проведення лінгвістичних досліджень із погляду кожного методу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни в аспіранта мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

загальні	фахові
ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	ФК 1. Уміння аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів з урахуванням міжнародних стандартів і рекомендацій.
ЗК 02. Знання стандартів сучасної науково-дослідницької діяльності, вимог, необхідних для втілення наукового дослідження та опублікування, включаючи критичну обізнаність та інтелектуальну чесність;	ФК 5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.
ЗК 04. Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні;	ФК 8. Здатність в умовах методологічного плюралізму в сучасній філології обирати оптимальну методологічну стратегію для самостійного вирішення науково-дослідних завдань у сфері професійної діяльності.
ЗК 05. Здатність до пошуку, оброблення на аналізі інформації з різних джерел;	
ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні оригінальні концепції;	
ЗК 08. Здатність рецензувати публікації (наукові статті, монографії, підручники, посібники тощо) та презентації	

<p>(виступи на конференціях, наукових семінарах та ін. фахових заходах), а також брати участь у міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію; ЗК 09. Дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження.</p>	
---	--

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати основні класичні й новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації та найвагоміші сучасні досягнення. Розуміти, характеризувати, аналізувати, порівнювати, класифікувати й критично оцінювати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві.

ПРН 2. Знати стандарти сучасної науково-дослідницької діяльності, вимоги, потрібні для втілення наукового дослідження та його опублікування.

ПРН 4. Обґрунтовувати вибір адекватної методології для предмету філологічного дослідження, запроваджувати актуальні методи наукових досліджень для розв'язання визначено проблем і завдань у галузі кола літературознавства/мовознавства.

ПРН 5. Проектувати та здійснювати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі. Генерувати нові креативні ідеї та власні оригінальні концепції.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Методи лінгвістичних досліджень

Тема 1. Основи наукових досліджень. Наука і наукова діяльність. Поняття про наукове знання, його рівні та елементи. Методологія наукової творчості. Принципи раціонального використання професійного потенціалу.

Тема 2. Теоретичні засади, основні принципи та завдання сучасної лінгвометодології. Предмет, об'єкт і головні завдання лінгвометодології. Стрижневі поняття лінгвометодології: методологія, парадигма, епістема. Характеристика головних наукових парадигм лінгвістики (порівняльно-історична (генетична) парадигма, структуралістська (таксономічна) парадигма, комунікативно-функціональна (прагматична) парадигма, когнітивна (когнітивно-дискурсивна) парадигма, синергетична парадигма). Дослідницькі принципи парадигмального простору сучасної лінгвістики.

Тема 3. Загальна методологія наукової творчості. Поняття про метод. Типологія методів наукового дослідження. Емпіричне пізнання: поняття, роль і завдання. Теоретичне пізнання: поняття, роль і завдання. Загальнонаукові методи досліджень: емпіричні (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент),

емпірико-теоретичні (абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, історичний підхід, логічний), теоретичні – узагальнювальні (сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод), часткові (визначення, опис, інтерпретація).

Тема 4. Лінгвістичні методи наукових досліджень. Поняття про лінгвістичний метод. Систематизація загальних лінгвістичних методів. Основні закономірності типологій методів мовознавства. Порівняльно-історичний метод. Лінгвогеографічний метод. Структурний метод як головний спосіб аналізу мови в структуралістській парадигмі. Функціональний метод. Конструктивний метод. Типологічний метод. Зіставний метод. Описовий метод.

Тема 5. Особливості дослідження лексико-семантичної системи та тексту. Методи семасіології як галузі лінгвістичної семантики. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць. Методика концептуального аналізу. Методи дослідження тексту.

Тема 6. Морфологічна парадигматика як окрема галузь граматики: теоретичні засади, практичне значення, перспективи розвитку. Історія вивчення системи словозміни іменника в українській мові. Предмет і завдання морфологічної парадигматики. Термінологійний апарат. Система чинників, які впливають на виокремлення елементарних парадигматичних класів. Перспективи розвитку морфологічної парадигматики.

Тема 7. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення. Вибір теми та реалізація наукового дослідження. Поняття про наукову інформацію та її роль у науковій роботі. Джерела інформації та їх використання. Етапи проведення наукового дослідження лінгвістичного напрямку.

Модуль 2. ІНДЗ (навчальний проєкт)

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	СРС		л	п	лаб	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Методи лінгвістичних досліджень												
Тема 1. Основи наукових досліджень								2	2			5
Тема 2. Теоретичні засади, основні принципи та завдання сучасної лінгвометодології								2	2			5
Тема 3. Загальна методологія наукової творчості								2	2			5

Тема 4. Лінгвістичні методи наукових досліджень								4	4			10
Тема 5. Особливості дослідження лексико-семантичної системи та тексту								2	2			5
Тема 6. Морфологія парадигматика як окрема галузь граматики: теоретичні засади, практичне значення, перспективи розвитку								2				3
Тема 7. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення. Контрольна робота								2	2			7
Разом за Модулем 1								16	14			40
Модуль 2. ІНДЗ												
Модуль 2. ІНДЗ												20
Усього годин								90	16	14		20 40

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основи наукових досліджень	2
2.	Теоретичні засади, основні принципи та завдання сучасної лінгвометодології	2
3.	Загальна методологія наукової творчості	2
4-5.	Лінгвістичні методи наукових досліджень	4
6.	Особливості дослідження лексико-семантичної системи та тексту	2
7.	Морфологія парадигматика як окрема галузь граматики: теоретичні засади, практичне значення, перспективи розвитку	2
8.	Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення	2

	Разом	16
--	-------	----

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основи наукових досліджень	2
2.	Теоретичні засади, основні принципи та завдання сучасної лінгвометодології	2
3.	Загальна методологія наукової творчості	2
4-5.	Лінгвістичні методи наукових досліджень	4
6.	Особливості дослідження лексико-семантичної системи та тексту	2
7.	Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення. Контрольна робота	2
	Разом	14

4.3. Теми лабораторних занять

Не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Наука і наукова діяльність. Поняття про наукове знання, його рівні та елементи. Методологія наукової творчості. Принципи раціонального використання професійного потенціалу.	5
2.	Предмет, об'єкт і головні завдання лінгвометодології. Стрижневі поняття лінгвометодології: методологія, парадигма, епістема. Характеристика головних наукових парадигм лінгвістики (порівняльно-історична (генетична) парадигма, структуралістська (таксономічна) парадигма, комунікативно-функціональна (прагматична) парадигма, когнітивна (когнітивно-дискурсивна) парадигма, синергетична парадигма). Дослідницькі принципи парадигмального простору сучасної лінгвістики.	5
3.	Поняття про метод. Типологія методів наукового дослідження. Емпіричне пізнання: поняття, роль і завдання. Теоретичне пізнання: поняття, роль і завдання. Загальнонаукові методи досліджень: емпіричні (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент), емпірико-теоретичні (абстрагування,	5

	аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, історичний підхід, логічний), теоретичні – узагальнювальні (сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод), часткові (визначення, опис, інтерпретація).	
4-5.	Поняття про лінгвістичний метод. Систематизація загальних лінгвістичних методів. Основні закономірності типологій методів мовознавства. Порівняльно-історичний метод. Лінгвогеографічний метод. Структурний метод як головний спосіб аналізу мови в структуралістській парадигмі. Функціональний метод. Конструктивний метод. Типологічний метод. Зіставний метод. Описовий метод.	10
6.	Методи семасіології як галузі лінгвістичної семантики. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць. Методика концептуального аналізу. Методи дослідження тексту.	5
7.	Історія вивчення системи словозміни іменника в українській мові. Предмет і завдання морфологічної парадигматики. Термінологійний апарат. Система чинників, які впливають на виокремлення елементарних парадигматичних класів. Перспективи розвитку морфологічної парадигматики.	3
8.	Вибір теми та реалізація наукового дослідження. Поняття про наукову інформацію та її роль у науковій роботі. Джерела інформації та їх використання. Етапи проведення наукового дослідження лінгвістичного напрямку.	7
	Разом	40

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Аспіранти виконують **індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проєкт)**, на яке відведено 20 год. самостійної роботи. Його тематика охоплює теоретичний матеріал усього курсу. ІНДЗ має бути презентоване на тому практичному занятті, на якому розглядають питання, пов'язане з темою навчального проєкту, або здане окремо. За **ІНДЗ** максимальний бал – **16** (при цьому враховують зміст, захист, оформлення, мультимедійну презентацію). **З них:**

зміст – 5 балів: формулювання проблеми з аргументацією – **1 бал**

огляд літератури – **1 бал**

виклад матеріалу (повнота, логічність, точність, самостійність, переконливість, коректність і доречність цитувань) – **3 бали**

захист (презентація) – 5 балів: доступне представлення проблеми – **3 бали**

оригінальність презентації – **1 бал**

уміння зацікавити аудиторію – **1 бал**

мовне оформлення:

6: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– 1
лексичні, граматичні й стилістичні –	– 1
5,5–5,9: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– 2–3
лексичні, граматичні й стилістичні –	– 2–3
1,4–5,4: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– 4–5
лексичні, граматичні й стилістичні –	– 4–5
1–1,3: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– 6–7
лексичні, граматичні й стилістичні –	– 6–7
0,7–0,9: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– 8–10
лексичні, граматичні й стилістичні –	– 8–10
1–0,6: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– 11–14
лексичні, граматичні й стилістичні –	– 11–14
0,9: орфографічні й пунктуаційні помилки –	– більше 14
лексичні, граматичні й стилістичні –	– більше 14

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, пошук нової інформації, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст ІНДЗ. ІНДЗ – це завершена теоретична та (або) практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять та самостійної роботи, охоплює окремі питання, передбачає залучення знань з інших дисциплін, використання міжпредметних зв'язків, уміння порівнювати лінгвістичні факти в межах однієї або різних мов тощо. Це мікродослідження або моделі майбутніх серйозних наукових досліджень.

Структура ІНДЗ (орієнтовна)

- вступ – зазначається тема, мета, завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи – указуються й коротко характеризуються методи роботи;
- основні результати роботи та їхнє обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, таблиці, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація, її аналіз тощо;
- висновки (не менше сторінки);
- список використаної літератури (**не менше 10 джерел**).

Кроки втілення ІНДЗ (лінійна модель)

1. Мовна і мовленнєва підготовка до проєкту;
2. Визначення теми проєкту, проблеми і мети проєкту;
3. Визначення кінцевого продукту;
4. Обговорення структури проєкту, складання плану-зразка роботи;
5. Збір інформації (формування портфоліо);
6. Обговорення проміжних результатів;
7. Аналіз зібраної інформації;
8. Підготовка мультимедійної комп'ютерної презентації проєкту;

9. Демонстрація результатів проєкту – кінцевого продукту;

10. Оцінювання проєкту.

Кроки втілення ІНДЗ (інтегративна модель)

1. Визначення теми, проблеми і мети проєкту;

2. Визначення кінцевого продукту;

3. Обговорення структури проєкту, складання плану роботи;

4. Мовна і мовленнєва підготовка до проєкту;

5. Збір інформації;

6. Презентація необхідного мовного і мовленнєвого матеріалу, його тренування;

7. Аналіз зібраної інформації;

8. Мовна і мовленнєва підготовка до наступного кроку;

9. Підготовка мультимедійної комп'ютерної презентації проєкту;

10. Демонстрація результатів проєкту – кінцевого продукту;

11. Оцінювання проєкту.

Результати ІНДЗ подають на перевірку в такому форматі:

— основний матеріал оформлюють за зразком реферату (**орієнтовно 20 сторінок**);

— мультимедійна комп'ютерна презентація (**6–10 слайдів**);

— список або анотація опрацьованої додаткової літератури, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо з обов'язковою вказівкою переліку статей, рецензій на наукові видання з лінгвістичних періодичних джерел українською та іншими мовами з 2000 року (інтернет-ресурс «Google Scholar», інтернет-сторінки Інституту української мови НАНУ та Інституту мовознавства тощо; журнали: «Мовознавство», «Українська мова» та ін.);

— додаткові матеріали (таблиці, діаграми, картотеки, конспекти, інтернет-дані, ілюстрації, портрети, слайди, документи, аудіо- та відеокліпи тощо).

Оформлення ІНДЗ

Основний матеріал за зразком реферату оформлюють на папері формату А 4, шрифт Times New Roman, розмір шрифта (кегель) 14, міжрядковий інтервал 1,5. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включено до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не зазначають, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки на відстані 10 мм від верхнього та бокового країв аркуша.

Пункти плану повинні мати порядкову нумерацію й позначатись арабськими цифрами з крапкою, наприклад: 1., 2., 3. (**оптимально 4–6, але не менше 4**). Якщо є потреба в детальнішому плані, то до кожного (чи деяких) пунктів плану зазначають підпункти, наприклад: 1.1., 1.2., 1.3. тощо. Усі пункти плану відображають у тексті ІНДЗ з відповідною нумерацією (такою, як у ЗМІСТІ) чи без номера великими або малими буквами тільки жирним шрифтом, а не звичайним, як у ЗМІСТІ.

З нового аркуша оформлюють такі структурні складові ІНДЗ: ВСТУП, ОСНОВНУ ЧАСТИНУ, що складається з кількох підпунктів, позначених арабськими цифрами (з нового аркуша тільки пункт 1, кожен наступний не

потрібно з нового аркуша, на відміну від, наприклад, кваліфікаційних (дипломних і магістерських) робіт), з нового аркуша також друкувати ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, якщо є – ДЖЕРЕЛА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ та кожен ДОДАТОК зокрема.

У ВСТУПІ орієнтовно – 2–5 сторінок;

ВИСНОВКИ – не менше 1 сторінки, не більше – 3;

у СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ – не менше 10 праць, оформлених за новими правилами.

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
В СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В НАУКОВИХ ПРАЦЯХ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови (нариси із словозміни та словотвору). Ужгород: Закарпатське обласне видавництво, 1960. 416 с. 2. Ковтюх С. Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати): навчальний посібник з практичного курсу української мови. 3-є вид., випр. й доповн. Кіровоград: Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2016. 480 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови / за ред. І. Р. Вихованця. Київ: Пульсари, 2004. 400 с. 2. Ковтюх С. Л., Кашталян О. М. Словозмінна парадигматика українських прізвищ: монографія / за ред. С. Л. Ковтюх. Кіровоград: Полімед-Сервіс, 2012. 256 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія: підручник. Київ: Либідь, 1993. 336 с. 2. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності: монографія. Харків: ХНПУ, 2015. 338 с.
Чотири й більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Орфографічний словник української мови / уклад.: С. І. Головащук, М. М. Пешак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. Київ: Довіра, 1994. 864 с. 2. Словник труднощів української мови / Д. Г. Гринчишин, А. О. Капелюшний, О. М. Пазяк та ін.; за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Радянська школа, 1989. 336 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання: монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія: навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ: ЦУЛ, 2016. 232 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні: монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2017. 172 с. 2. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5–6 жовт. 2017 р. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 216 с. 3. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ: Смолоскип, 2016. 904 с.

Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Словник української мови : т. I–XI. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Корнієнко І. А. Прізвища Дніпровського Припоріжжя (граматична структура, морфемна структура, лексико-семантична база, походження) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпропетровськ, 2004. 20 с. 2. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авдєєва С. Л. Становлення системи словозміни ойконімів української мови : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпропетровськ, 1997. 253 с. 2. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).
Архівні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).

	<p>2. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856–2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики : вип. 3).</p>
Частина видання: книги	<p>1. Жовтобрюх М. А. Фонетика. <i>Жовтобрюх М. А., Волох О. Т., Самійленко С. П., І. І. Слинько. Історична граматика української мови.</i> Київ : Вища школа, 1980. С. 27–104.</p> <p>2. Матвіяс І. Г. Іменник. <i>Сучасна українська літературна мова : морфологія /</i> за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1969. С. 32–139.</p>
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р.</i> Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. С. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р.</i> Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p>
Частина видання: довідкового видання	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник /</i> ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України : словник термінів /</i> за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія.</i> Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
Частина видання: продовжуваного видання	<p>1. Ковтюх С. Л. Чергування приголосних фонем у системі словозміни іменника сучасної української мови. <i>Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах : зб. наук. праць.</i> Київ : ІВЦ Держкомстату України, 2004. Вип. 8. С. 3–18.</p> <p>2. Ковтюх С. Л. Морфологічна парадигматика власних жіночих імен у сучасній українській мові. <i>Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Слов'янська філологія.</i> Чернівці : Рута, 2007. Випуск 356–359. С. 290–294. (праці того самого автора варто подавати за хронологією, а не за алфавітом)</p>
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права.</i> 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Карпенко Ю. О. Друга відміна іменників. <i>Українська мова і література в школі.</i> 1984. № 11. С. 29–34.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр.</i> 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2021).</p> <p>2. Ющук І. «Серденько моє! Коханячко солодке!». <i>Слово просвіти.</i> 2008. 17–23 липня. № 29 (458). URL: http://prosvitjanyn.org.ua. (дата звернення: 05.03.2020).</p>

На титульному аркуші (перша сторінка ІНДЗ) указують назву міністерства (МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ), навчального закладу (ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА), кафедри (кафедра української філології та журналістики), тему ІНДЗ, вид наукової роботи – індивідуальне навчально-дослідне завдання, прізвище, ім'я, по батькові, академічну групу, факультет студента-виконавця, прізвище, ім'я, по батькові, посаду, учене звання, учений ступінь викладача, місто і рік написання.

Приклади окремих слів-прикладів у тексті наукової роботи оформлюють курсивом, для візуального виокремлення певних морфем, словотворчих засобів, відмінкових закінчень тощо послуговуються або жирним шрифтом, або курсивом, як-от: Група антропонімів із суфіксами **-ів (-їв), -ов, -ев (-єв), -ин (-їн)** у формі Кл. в. однини чоловічих прізвищ має закінчення **-е**, як і назви іменникового типу: *Андрійцеве, Васілеве, Попове, Аляб'єве, Григор'єве, Вдовічине, Малютине, Василішине, Ковалішине*, відповідні жіночі прізвища – флексію **-а**, як і власні назви прикметникового типу: *Андрійцева, Васілева, Попова, Аляб'єва, Григор'єва, Вдовічина, Малютина, Василішина, Ковалішина*. Або: Далі автор наводить приклад помилкового вживання угорського прізвища на **-ов**, яке не має стосунку до прикметників, насправді є іменником із закінченням, характерним для українських прізвищ прикметникового типу: *Сабовим* замість *Сабовом*, бо це прізвище походить від угорського апелятива *szabó*, що має значення «кравець».

Якщо є потреба навести приклад цілого речення з художньої літератури, публіцистики тощо, то його оформлюють курсивом, а певні досліджувані слова виділяють жирним курсивом: *В листі до Василя Півторадні Антоненко-Давидович повідомляє, що після подорожі в Західну Україну працює над оповіданням «Букарт», знайшов «більш-менш вигідну квартиру» в Ірпені (А. Зборовський).*

У тексті наукової роботи обов'язково зазначають обидва ініціали імені та по батькові українських та деяких інших учених, які розташовують перед прізвищем, причому кожен ініціал через неперервний пропуск (Shift + Ctrl + Пропуск): С. П. Бевзенко.

Зазвичай у прикінцевих ВИСНОВКАХ не використовують прикладів (винятки можливі), роблять узагальнення та підсумки виконаної роботи.

У тексті наукової роботи необхідно дотримуватися **правил милозвучності**, крім дослівних цитат та прикладів ілюстративного матеріалу (Див.: **Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019. С. 25–31**).

Оформлення додатків

Додатки варто оформлювати як продовження роботи на наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи. Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки мають спільну з рештою тексту ІНДЗ наскрізну нумерацію сторінок. Додаток повинен мати заголовок, надрукований великими літерами, розташований посередині симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком великими літерами повинно бути надруковане слово «Додаток» і велика літера, що його позначає. Додатки варто позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком букв **Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**, наприклад: «ДОДАТОК А»,

«ДОДАТОК Б» і т. д. Текст додатка, за необхідності, можна поділити на підрозділи, пункти та підпункти, які нумерують арабськими цифрами в межах кожного додатка. У такому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: „А.2” (другий розділ ДОДАТКА А), „Г3.1” (підрозділ 3.1 ДОДАТКА Г) і т. д.

Загальні правила цитування та посилання на різні елементи

Текст роботи може включати:

- посилання, відзначені лапками та індексом посилання на джерело з точними вихідними даними;
- посилання, переказані власними словами автора ІНДЗ (без лапок), але також проіндексовані, з точною вказівкою джерела.

Цитування повинно бути повним, допускається пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту. Випущений текст замінюють трьома крапками. Розділовий знак, який стояв перед пропущеним знаком, не зберігають. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело. При непрямому цитуванні (переказі) варто бути гранично точним у викладанні думок автора й зазначати відповідні посилання на джерело. Такі посилання позначають порядковим номером за переліком у квадратних дужках, наприклад: «... у працях [1–3] ...». У круглих дужках зазначають джерела й сторінки, звідки взято фактичний матеріал, такі праці із зазначенням умовних скорочень їхніх назв подають у списку ДЖЕРЕЛА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ, який розміщують після СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Посилання на джерела роблять згідно з їхнім порядковим номером у списку літератури, у квадратних дужках, друга цифра позначає сторінку, наприклад: С. П. Бевзенко припускає, що найбільш вірогідним поясненням утворення власних імен чоловічого роду на зразок *Петро* й гідронімів на кшталт *Дніпро* є вплив «іменників середнього роду -'о-осн., які здавна закінчувалися на -о», цей вплив особливо посилювався після занепаду зредукованих [2, с. 33].

Це означає, що в СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ праця з порядковим номером – 2, а вказані рядки взято зі с. 33 цього видання:

2. Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови (нариси із словозміни та словотвору). Ужгород : Закарпатське обласне видавництво, 1960. 416 с.

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Методичні аспекти викладання філології в закладах вищої освіти» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджено інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, інтерактивні методи навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання проблемних питань, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовують словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовують проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

З метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовують такі методи навчання:

1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюють із дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, усебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- контрольна робота;
- стандартизовані тести та вправи під час практичних;
- навчальний проєкт (ІНДЗ) – реферат з обраної аспірантом теми з переліку та мультимедійна презентація;
- самостійна письмова робота;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- перевірка завдань для самостійної роботи;
- перевірка виконання домашніх завдань тощо.

Використовують такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань аспіранта є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи тощо. Оцінюванню підлягають:

- за участь у практичних заняттях – по 3 бали (у Модулі 1 – 6 практичних занять: з № 1 до № 6 – 18 балів);

- виконані письмові домашні завдання – по 3 бали (у Модулі 1 – 7 практичних занять: з № 1 до № 7 – 21 бал);

- рівень знань, продемонстрований у контрольній роботі (за Модуль 1 (7-е практичне заняття – 5 балів));

- навчальний проєкт (ІНДЗ) з обраної аспірантом теми з переліку (Модуль 2 – реферат – 11 балів, презентація – 5 балів);

цей вид роботи за вказівкою викладача, який проводить практичні заняття, студенти захищають на призначених для цього консультаціях або на тих практичних заняттях, у межах теми яких виконано навчальний проєкт; у гугл-класі ІНДЗ прикріплюють у спеціально відведеному завданні.

У разі невиконання завдань поточного контролю аспірант має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття. Порядок такого контролю (перескладання тих чи тих видів роботи) регламентує викладач, який читає практичні заняття в групі.

Усього можна отримати під час практичних і додаткових видів роботи **60 балів.**

Підсумковий контроль. Завданням підсумкового контролю (екзамену) є перевірка розуміння аспірантом програмного матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

За екзамен – 40 балів.

Екзаменаційний білет складається із трьох питань: двох теоретичних та одного практичного.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Наука і наукова діяльність.
2. Поняття про наукове знання, його рівні та елементи.
3. Методологія наукової творчості.
4. Принципи раціонального використання професійного потенціалу.
5. Предмет, об'єкт і головні завдання лінгвометодології.
6. Стрижневі поняття лінгвометодології: методологія, парадигма, епістема.
7. Характеристика порівняльно-історичної (генетичної) парадигми.
8. Структуралістська (таксономічна) парадигма.
9. Комунікативно-функціональна (прагматична) парадигма.
10. Когнітивна (когнітивно-дискурсивна) парадигма.
11. Синергетична парадигма.
12. Дослідницькі принципи парадигмального простору сучасної лінгвістики.
13. Поняття про метод. Типологія методів наукового дослідження.
14. Емпіричне пізнання: поняття, роль і завдання.

15. Теоретичне пізнання: поняття, роль і завдання.
16. Загальнонаукові методи досліджень: загальна характеристика та класифікації.
17. Емпіричні методи досліджень (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент).
18. Емпірико-теоретичні методи (абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, історичний підхід, логічний).
19. Теоретичні узагальнювальні методи (сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод).
20. Теоретичні часткові методи (визначення, опис, інтерпретація).
21. Поняття про лінгвістичний метод.
22. Систематизація загальних лінгвістичних методів.
23. Основні закономірності типологій методів мовознавства.
24. Порівняльно-історичний метод.
25. Лінгвогеографічний метод.
26. Структурний метод як головний спосіб аналізу мови в структуралістській парадигмі.
27. Функціональний метод.
28. Конструктивний метод.
29. Типологічний метод.
30. Зіставний метод.
31. Описовий метод.
32. Методи семасіології як галузі лінгвістичної семантики.
33. Принципи когнітивно-ономасіологічного аналізу номінативних одиниць.
34. Методика концептуального аналізу.
35. Методи дослідження тексту.
36. Морфологічна парадигматика як окрема галузь граматики: теоретичні засади, практичне значення, перспективи розвитку.
37. Історія вивчення системи словозміни іменника в українській мові.
38. Предмет і завдання морфологічної парадигматики. Термінологічний апарат.
39. Система чинників, які впливають на виокремлення елементарних парадигматичних класів.
40. Перспективи розвитку морфологічної парадигматики.
41. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.
42. Вибір теми та реалізація наукового дослідження.
43. Поняття про наукову інформацію та її роль у науковій роботі.
44. Джерела інформації та їх використання.
45. Етапи проведення наукового дослідження лінгвістичного напрямку.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Виконання д/з (7 – по 3 бали)	За участь у ПЗ (6 – по 3 бали)	ІНДЗ		Контрольна робота	Екзамен	Усього
		реферат	презен- тація			

21	18	11	5	5	40	100
----	----	----	---	---	----	-----

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	не зараховано
1-34	незадовільно	не зараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських ідей : підручник. Київ : Академія, 2008. 356 с.
2. Габідуліна А. Р., Колесніченко О. Л. Методологія сучасних лінгвістичних досліджень : навч. посіб. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 322 с.
3. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії : монографія. Вид. 2-ге, випр. і доп. Донецьк : ДонНУ, 2007. 219 с.
4. Загнітко А. П. Сучасна лінгвістика : погляди та оцінки. Донецьк : ДонНУ, 2014. 464 с.
5. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 456 с.
6. Сахарчук Л. І. Методологія комунікативних досліджень. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаніка, 2006. 214 с.
7. Федоренко О. І., Сухорольська С. М., Руда О. В. Основи лінгвістичних досліджень : підручник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 296 с.
8. Цимбал Н. А. Методи лінгвістичних досліджень : навч. посіб. Умань : Візаві, 2019. 106 с.

Допоміжна

1. Алексенко С. Ф. Конкретно-наукові методи досліджень : методичні рекомендації для студентів 1 курсу магістратури факультету іноземної та слов'янської філології. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 44 с.

2. Алексієнко Л. А. Інтерпретація аплікативної породжуючої моделі. Проблеми та методи структурної лінгвістики. Київ, 1969. Вип. 2. С. 64–77.
3. Андрейчук Н. І. Антропоцентрична парадигма сучасної лінгвістики : ідеологія і програми досліджень. *Лінгвістичні студії : зб. наук. пр.* Донецьк : ДонНУ, 2008. Вип. 17. С. 273–278.
4. Арешенков Ю. О. Основи лінгвістичних досліджень : матеріали до спецкурсу для студентів філологічних спеціальностей. Кривий Ріг : КрДПУ, 2006. 50 с.
5. Балабан О. О. Концептуальний аналіз як метод опису універсальності метафори. *Методи лінгвістичних досліджень : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції.* Слов'янськ : СДПУ, 2010. С. 8–12.
6. Бацевич Ф. С. Методи лінгвістичної прагматики: спроба обґрунтування. *Методи лінгвістичних досліджень : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції.* Слов'янськ : СДПУ, 2010. С. 13–16.
7. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів : ПАІС, 2010. 336 с.
8. Бацевич Ф. С. Філософія мови: історія лінгвістичних учень. Київ : Академія, 2001. 239 с.
9. Белова А. Д. Лінгвістичні перспективи і прогнози у ХХІ столітті. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи.* Київ : Логос, 2006. № 1. С. 22–32.
10. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник. Київ : АБУ, 2002. 480 с.
11. Борисенко Н. Д. Методика проведення наукових досліджень. 2-ге вид. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2024. 74 с.
12. Волошина В. Г. Комп'ютерна лінгвістика. Суми : Університетська книга, 2004. 382 с.
13. Глущенко В. А. Принципи порівняльно-історичного дослідження в українському і російському мовознавстві (70-і рр. ХІХ ст. – 20-і рр. ХХ ст.) / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; відп. ред. О. Б. Ткаченко. Донецьк, 1998. 222 с.
14. Глущенко В. А. Лінгвістичний метод як складна логічна одиниця (до визначення семантики терміна). *Вісник Луганського державного педагогічного ун-ту імені Тараса Шевченка.* 2001. № 4 (36). С. 124–127.
15. Глущенко В. А. Лінгвістичний метод і його структура. *Мовознавство.* 2010. № 6. С. 32–44.
16. Данилюк Н. О., Рогач О. О. Сучасні методи і методики мовознавчих досліджень. *Волинь філологічна: текст і контекст.* 2020. № 29. С. 7–19.
17. Дротянко Л. Г. Філософські проблеми мовознавства : посібник. Київ, 2002. 161 с.
18. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2004. 212 с.
19. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1–4.
20. Загнітко А. П. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 920 с.

21. Зеленько А. С. Методи й аспекти дослідження мови. *Вісник Луганського державного педагогічного ун-ту імені Тараса Шевченка*. 1999. № 5. С. 7–14.
22. Зеленько А. С. Загальне мовознавство: історія лінгвістичних вчень: аспекти, методи, прийоми, процедури дослідження мови. Луганськ : Альма-матер, 2002. 276 с.
23. Зозуля М. О. Фреймове моделювання у дослідженні концептуальної метафори в романах У. Голдінга. *Наукові записки національного ун-ту «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. 2005. Вип. 34. С. 76–79.
24. Іващенко В. Компоненти змістової структури концепту як одиниці етнокультури. *Українська мова*. 2004. № 4. С. 18–28.
25. Кольга Ю. І. Проблема діалектного членування індоєвропейської прамови в працях В. Порцига. *Методи лінгвістичних досліджень : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Слов'янськ : СДПУ, 2010. С. 102–105.
26. Кочерган М. П. Мовознавство на сучасному етапі. *Дивослово*. 2003. № 5. С. 24–29.
27. Кравченко Н. К. Методи лінгвістичних досліджень. URL: <https://discourse.com.ua>
28. Крижко О. А. Поняття мотивації мовних одиниць як співвідношення мовного знака та значення. *Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. пр. Філологічні науки*. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2020. № 2. С. 96–105.
29. Ладиняк Н. Б. Методи і напрями досліджень у контексті сучасної лінгвістики: проблемні питання. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*. Випуск 11. 2025. С. 75–81.
30. Лучик А., Надутенко М. Класифікація методів наукових досліджень у працях С. І. Дорошенка на тлі сучасної лінгвістичної науки. *Лінгвістичні дослідження : зб. наук. праць*. Харків, 2024. № 60. С. 20–27.
31. Мартинюк А. П. Основи наукових досліджень у лінгвістиці: навч.-методич. посібник. Харків, 2007. 40 с.
32. Методологічні основи сучасних лінгводискурсивних досліджень / уклад. Ю. П. Бойко. Хмельницький : ХНУ, 2021. 72 с.
33. Мосейчук О. М. Методи проведення лінгвістичних досліджень. Житомир, 2012. 75 с.
34. Надутенко М., Надутенко М. Цифрові методи та штучний інтелект у мовознавчих дослідженнях. *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Мовний простір сучасного світу»*. Київ : Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2024. С. 127–133.
35. Овчаренко В. М. Про деякі аспекти лінгвістичного моделювання. *Методи лінгвістичних досліджень: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Слов'янськ : СДПУ, 2010. С. 135–138.
36. Перебийніс В. С., Кадомцева Л. О. Методи структурного дослідження мови. Київ : Наукова думка, 1968. 346 с.
37. Перебийніс В. С. Статистичні методи для лінгвістів : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2002. 168 с.

38. Положин М. Концептуальна система як базове поняття когнітивної семантики й теорії мовної особистості. *Проблеми романо-германської філології : зб. наук. праць*. Ужгород, 2005. С. 5–20.

39. Попович М. В. Поняття «дискурс» у метафоричному та логіко-лінгвістичному розумінні. *Філософська думка*. 2003. Вип. 1. С. 27–36.

40. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.

41. Ревуцька С. К., Зінченко В. М., Герасименко О. Ю. *Методологія лінгвістичних досліджень в цифровому середовищі : курс лекцій*. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2022. 151 с.

42. Семотюк О. Л. *Сучасні технології лінгвістичних досліджень*. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2011. 152 с.

43. *Словник з основ наукових досліджень* / уклад.: Н. Ю. Мацай, С. В. Маслійов, Є. В. Попов та ін. Старобільськ, 2021. 80 с.

44. Стеченко Д. М., Чмир О. С. *Методологія наукових досліджень : підручник*. Київ : Знання, 2007. 317 с.

45. Терехова Д. І. Особливості сприйняття лексичної семантики слів (психолінгвістичний аспект). Київ : КНЛУ, 2000. 244 с.

46. Теркулов В. І. Про основи лінгвальної когнітології. *Методи лінгвістичних досліджень : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Слов'янськ : СДПУ, 2010. С. 216–220.

47. Тищенко К. А. Лінгвістична реконструкція як провідна процедура порівняльно-історичного методу. *Методи лінгвістичних досліджень : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Слов'янськ : СДПУ, 2010. С. 221–224.

48. *Українська мова : Енциклопедія* / НАН України; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні ; Інститут української мови / В. М. Русанівський (голова ред. кол.). 2 вид., випр. і доп. Київ : Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

49. Черник М. В., Куліш В. С., Овсянко О. Л., Зінченко А. В. *Методологія лінгвістичних досліджень : конспект лекцій*. Суми : Сумський державний університет, 2018. 78 с.

50. Широков В. А., Лучик А. А. Парадигмальні засади лінгвістики першої половини ХХІ століття. *Мовознавство*. 2021. № 5. С. 3–16.

8.2. Методичне забезпечення

Авдєєва С. Л. – див.: Ковтюх С. Л.

1. Авдєєва С. Л. Основні критерії визначення морфологічних парадигм сучасної української літературної мови. *Наукові записки. Серія : філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. Вип. 22, ч. І. С. 3–15.

2. Ковтюх С. Л. Роль синтагматичного чинника у визначенні репертуару відмінкових парадигм іменників. *Лінгвістичні студії : зб. наук. праць / укл. : А. П. Загнітко (наук. ред.) та ін.* Донецьк : ДонНУ, 2005. Вип. 13. С. 61–65.

3. Ковтюх С. Л. Елементарні парадигматичні класи іменників нульової відміни в сучасній українській мові. *Наукові записки. Серія: філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. Вип. 67. С. 66–81.
4. Ковтюх С. Л. Елементарні парадигматичні класи іменників третьої відміни в сучасній українській мові. *Наукові записки. Серія: філологічні науки (мовознавство)*: у 2 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2007. Вип. 73. Ч. 1. С. 67–83.
5. Ковтюх С. Л. Елементарні парадигматичні класи іменників першої відміни твердої групи в українській мові. *Мовознавчий вісник: зб. наук. праць на пошану професора Катерини Городенської з нагоди її 60-річчя / МОН України. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького; відп. ред. Г. І. Мартинова. Черкаси, 2009. Вип. 8. С. 53–59.*
6. Ковтюх С. Л. «Елементарний парадигматичний клас» як новий термін українського мовознавства. *Слов'янський збірник: збірник наукових праць*. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. Вип. XIV–XV. С. 191–196.
7. Ковтюх С. Л. Стан дослідження морфологічної парадигматики в українському мовознавстві. *III. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht. Діалог мов – діалог культур. Україна і світ. III Міжнародна наукова Інтернет-конференція з україністики*. München. 1.–4. November 2012. München–Berlin–Washington, D.C.: Verlag Otto Sagner, 2013. S. 244–256.
8. Ковтюх С. Л. Науково-методичне забезпечення курсу сучасної української літературної мови як основа якісної професійної підготовки філолога. *Наукові записки. Серія: педагогічні науки*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Частина I. Вип. 121. С. 197–201.
9. Ковтюх С. Л. Робота з науково обдарованою молоддю: на кафедрі української мови. *Робота з науково обдарованою молоддю: проблеми та перспективи: збірник матеріалів міжнародної науково-методичної конференції (17–19 травня 2018 р.)*. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 93–95.
10. Ковтюх С. Л. Система чинників для визначення словозмінних парадигм іменників у сучасній українській літературній мові. *Грамматичний простір сучасної лінгвоукраїністики: науковий збірник*. Катерині Григорівні Городенській / Ін-т укр. мови НАН України; упоряд.: Н. Г. Горголюк, Л. М. Колібаба, В. М. Фурса. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. С. 85–99. (Серія «Глибини рідної мови...»).
11. Ковтюх С. Л. Особливості відмінювання та правопису мілітіпсевдонімів у сучасній українській мові. *Наукові записки. Серія: філологічні науки*. Кропивницький: КОД, 2020. Вип. 175. С. 153–157.
12. Ковтюх С. Л. Система чинників для визначення словозмінних парадигм міліті-псевдонімів у сучасній українській літературній мові. *Філологічний часопис: збірник наукових праць*. Умань: ВПЦ «Візаві» 2021. № 2. С. 37–46.
13. Ковтюх С. Л. «Палітра фонетичних явищ в українській мові» як вибіркова компонента для бакалаврату філологів. *Збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції «Слово в сучасній науковій парадигмі:*

євроінтеграційний контекст» (24–25 листопада 2022 р.). Кропивницький, 2022. С. 126–129.

14. Ковтюх С. Л. Нагальні потреби та перспективи функціонування державної української мови. *Філологічний часопис*. 2023. Вип. 1 (21). С. 68–78.

15. Ковтюх С. Л., Кашталян О. М. Словозмінна парадигматика українських прізвищ : [монографія] / за ред. С. Л. Ковтюх. Кіровоград : Полімед-Сервіс, 2012. 256 с.

16. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л. Наукова комунікація як складова фахової діяльності : навчально-методичний посібник. Кіровоград : ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2014. Ч. III. 96 с.

17. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л. Наукова комунікація як складова фахової діяльності : навч.-метод. посібник. Кіровоград : ПП „Центр оперативної поліграфії „Авангард”, 2015. Ч. III. 96 с.

18. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л., Андреева Т. В. Культура наукової мови : навчальний посібник. Кіровоград, 2011. 148 с. (Друкується за рішенням методичної ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 1 від 22 вересня 2011 року)).

19. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л., Андреева Т. В. Культура наукової мови : навчальний посібник. Коростень : МПП «Тріада С», 2012. 224 с. (Рекомендований Міністерством освіти і науки, молоді і спорту України. Лист МОНмолодьспорту України №1/11-4467 від 04.04.2012).

20. Методичні рекомендації до написання кваліф. робіт з україн. мови (методичний посібник). Кіровоград, 2010. 14 с.

21. Методичні рекомендації до написання курсових робіт : методичний посібник. Кіровоград, 2010. 22 с.

5.3. Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

1. Журнал «Культура слова» – науково-популярний журнал Інституту української мови НАН України URL: <https://ks.iul-nasu.org.ua>

2. Журнал «Українська мова» – науково-теоретичний журнал Інституту української мови НАН України. URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua>

3. Ізборник з енциклопедії «Українська мова». URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>

4. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАНУ. URL: <http://www.inmo.org.ua/>

5. Інститут української мови НАНУ URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/iuim/Pages/default.aspx>

6. Лінгвістичний портал MOVA.info. URL: <http://www.mova.info/Page3.aspx?l1=82>

7. Наукова періодика України. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRNsoc_gum/Umlsh/texts.html

8. Офіційний сайт української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua/>

9. Web-сервер Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол № 2 від 30.09.2019; № 10 від 07.02.2022).